

Istenem, hová menjek...?

KÉRDÉS: Hányszor próbáltál meg disszidálni Romániából?

VÁLASZ: Kétszer. Először már az elején lebukott az egyik csoportunk. Két külön csoportban indultunk el, így aztán minket nem kaptak el, csak azt a három fiút, aki elsőnek indult. Persze, ők azonnal beköptek minket is, de a nevünket nem ismerték; tudod, más-más városokból valók voltunk, s csak ott verődünk össze, de ez nem fontos... S egyébként is az az érzésem, hogy akkor a románok már megelégtették, hogy mindenkit lecsukjanak, aki disszidálni próbált, s így megúsztuk. A másodiknál elkaptak...

KÉRDÉS: Jugoszlávia felé mentetek, ugye?

VÁLASZ: Persze.

KÉRDÉS: A jugoszlávok nem adnak vissza?

VÁLASZ: Amíg Tito élt, addig visszaadtak, de azóta nem. Van is egy tábor Jugoszláviában, ahol addig tartják e menekülteket, amíg nem találnak egy befogadó országot. De ez csak az utóbbi időben van így.

KÉRDÉS: A második lebukásnál tartunk... Előbb azonban mondd el, milyen előkészületekre van szükség ahhoz, hogy az ember egyáltalán megpróbáljon ilyesmit?

VÁLASZ: Mi, akik együtt próbáltuk meg, valamennyien otthagytuk az állásunkat /.../-ben, és elmentünk egy szövetkezethez házalónak. Hadd ne mondjam el, mivel házaltunk, bár feltételezem, hogy a román rendőrség tud erről, de hát nem akarok nekik még ennyivel sem segíteni. Vagyis /.../-n házaltunk, azon a vidéken, amelyik a legalkalmasabb a Jugoszláviába való átszökéshez. Itt könnyen tud az ember ismerkedni a határőrökkel, akiket aztán lefizethet, vagy akármilyen módon megvesztegethet. Hallottam már olyan esetről, amikor a fizetség az volt, hogy a határőrt is magukkal kellett vigyék a menekülőket. Szóval így áll a dolog, érted.

A második próbálkozásnál az istennek sem akart bejönni a dolog. Vártunk, elszartunk egy csomó időt, aztán valaki azt mondta, hogy az egyik szakaszon autó- vagy traktorbelsővel éjszaka át lehet úszni a Dunán. Belementünk, de még a Dunáig sem jutottunk el. Azt hiszem, mégis szerencsénk volt, valamivel később, nyugatabbra, Nagyváradról öten megpróbálták átmenni ugyanígy, s közülük hármat agyonlőttek. Sokat beszéltek erről akkortájt. Bennünket egyszerűen elkaptak a határőrök. Először ránk ordítottak, világítottak is, majd egy katona jött oda, csak egy, gondolom, félték, hogy fegyver van nálunk, aztán még három. Azt nem tudom, hogy tiszt volt-e köztük, mert azonnal elkezdtek verni bennünket. Nekem szétrúgták az orromat - nézd -; a két barátomnak vagy bajtársamnak (...ahogy azóta egymást hívjuk; mindhárman kikerültünk szerencsére Nyugatra, s azóta, ahogy mondjuk, hadiállapotban vagyunk Romániával...), szóval a két barátomnak megsérült a heréje. Valahonnan tudtam, hogy csak ez következhet, így odatettem a kezemet. S aztán ezért rúgtak az arcomba. Ebben az országban - azaz, hogy abban, csakhogy ezt mondhatom már! - ez egy nagyon gyakori dolog. A rendőrök menten a lábad között kotorásznak, ahogy a kezük közé kerülsz.

KÉRDÉS: De hát ezek katonák voltak. Semmi különbség katona és rendőr között?

VÁLASZ: Nem. Dehogy. Semmi különbség. A rendőröket végül is katonának nevelik és a katonákat rendőrnek.

Visszaszállítottak bennünket szülővárosunkba egy kis rabkocsin, aztán gyorsan elítélték...

KÉRDÉS: Nem túl sokra...

VÁLASZ: Persze, ez Romániában nem túl nagy vétség. Valaki azt írta itthonról, hogy ma akár már pénzzel is ki lehet fizetni ezt, vagyis a börtönt.

KÉRDÉS: Jó. Végül hogy kerültél mégis Nyugatra?

VÁLASZ: Miután kiszabadultunk, tudtuk, hogy nekünk most már úgyis mindegy, semmi veszténivalónk sincs. Sokan vannak így. Egy este összegyűltünk /.../ egyik terén, és megpróbáltunk tüntetni. A rendőrség azonnal bevitt bennünket. Furcsálltam, de gondolom, mert már tudtak rólunk, ismertek bennünket, akkor nem veréssel kezdték. Még azon az éjszaka odajött a főzsaru és az útlevélosztály főnöke, egy nagy genyó, pénzért olvadó pasas. Elmondtuk, hogy megelégtünk Romániát, meg Helsinkit meg minden, és el akarunk menni. Erre ők meglehetősen szitkozódni kezdtek - erre mi elküldtük őket a kurva anyjukba, úgy, megbilincselve. Úgy látszott, hogy a nyakunkba sóznak valami közbotrányokozást, huliganizmust, rendszerellenes izgatást, meg ilyesmit. De mi már előzőleg elhatároztuk, hogy ha börtönbe kerülünk, akkor éhségsztrájkot kezdünk.

Az éhségsztrájk miatt összeverték bennünket, de most nemigen rugdostak, inkább a gumibotot használták. Egy órnagy két ütés között elküldött újra meg újra a mocskos, kurva, magyar (illetve hazátlan: bozgor) anyánkba. S valami olyasmiről is beszélt, hogy majd megmutatják nekünk, merre van Budapest, s ha Budapest is moccanni mer, a kurva hazátlan magyar anyjukat nekik is, akkor majd bemennek oda, mint 19-ben meg 45-ben, hisz a magyarok (a kurva anyjukat) sose tudnak rendet csinálni, ahhoz is mindig a románokra volt szükségük. De most már ők végérvényesen rendet fognak csinálni. Csak merjenek mozdulni, s a román Erdélyben magyar rendbontást produkálni. Valamit 56-ról is mondott... Te, 56-ban is bementek ezek a disznók?

KÉRDÉS: Nem. De hát ez nem rajtuk múlt. No, és mi történt?

VÁLASZ: Természetesen nem ettem, s utóbb derült ki, hogy a többiek sem. A rendőrök erre azt mondták, hogy a románoknak spóroljuk meg a kaját, s ne is együnk. Ugyan ki fogja egy magyar disznóért izgatni magát. Forduljunk csak fel. Viszont mielőtt a tüntetést megszerveztük volna, gondolva mindenre, összeállítottunk egy levelet a Szabad Európának.

KÉRDÉS: Melyiknek?

VÁLASZ: A románnak. A magyar Szabad Európa nem foglalkozik ilyesmivel. Ezt a levelet úgy egy hónap múlva olvasták be, s az is benne volt, hogy ha letartóztatnak, elítélnék bennünket, akkor éhségsztrájkot kezdünk. Ezt követően a foglárak gyorsan összecsomagoltak bennünket, bevitték az útlevélosztályra, ott ismét a város főzsaruja meg az útlevélosztály főnöke várt, azt mondták, hogy bár bűnösök vagyunk, meg akarnak szabadulni az ilyen ingyenélő, parazita, szocializmusellenes elemektől (Ez ugyanazt jelenti, mint a hazátlan, mocskos magyar, a kurva anyját neki. S ezt ott meg is mondtam...

KÉRDÉS: ...és erre mit mondott?

VÁLASZ: Azt, hogy fogjam be a pofámat...), s kiengedtek bennünket, illetve feltételesen szabadlábra helyeztek, majd a szokásos aktagyűjtögetés után, vagy öt hónapra erre, megkaptuk az útlevelet.

KÉRDÉS: És a többiek?

VÁLASZ: Ők is, mind. S nem szabad elfelejteni, hogy a beutazási vízumot Nyugatra a Szabad Európa Rádió járta ki nekünk.

KÉRDÉS: És hogy lehetsz most itthon?

VÁLASZ: Már miért ne? Én ezt nagyon természetesnek tartom. A családomhoz jöttem haza, s nem disszidálva mentem el végül is. S ha ezek a disznók nem engednének be, akkor nagy zajt csapnék odakint.

KÉRDÉS: És gondolod, hogy most, ilyen körülmények között, amikor itt már minden elveszettnek tűnik, a román rendszert érdekelné az, ha te ott tiltakoznál?

VÁLASZ: Nem tudom. Valószínűleg nem. De hát azért is kértem, hogy a nevem meg felismerhető dolgok ne szerepeljenek ebben a beszélgetésben, hogy még nyugodtan hazajöhessenek.

(Ara-Kovács Attila)